

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2001-2002

14 mei 2002

# HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

## COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Eloi Glorieux tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de verenigbaarheid van het Geminiv-project van Electrabel en de gemengde intercommunales met het Elektriciteitsdecreet

Interpellatie van de heer Johan De Roo tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt

Interpellatie van de heer Johan De Roo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt

Interpellatie van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over het instellen van een zogenaamde overlasttaks door verschillende steden en gemeenten

Met redenen omklede motie



## Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Dinsdag 14 mei 2002

### VOORZITTER : De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 13.10 uur.*

#### **Interpellatie van de heer Eloi Glorieux tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de verenigbaarheid van het Geminiv-project van Electrabel en de gemengde intercommunales met het Elektriciteitsdecreet**

**De voorzitter :** Aan de orde is de interpellatie van de heer Glorieux tot de heer Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de verenigbaarheid van het Geminiv-project van Electrabel en de gemengde intercommunales met het Elektriciteitsdecreet.

De heer Glorieux heeft het woord.

**De heer Eloi Glorieux :** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, zowel de decreten voor de vrijmaking van de elektriciteits- en de gasmarkt als het nieuwe decreet op de intergemeentelijke samenwerking hebben tot gevolg dat de relaties tussen de gemeenten en Electrabel grondig gewijzigd zullen worden. Met het project Geminiv, wat staat voor Gemengde Intercommunales Nieuw Initiatief in Vlaanderen, pogen de gemengde energie-intercommunales hierop in te spelen.

Essentieel voor de hervorming van de energiemarkt is dat er een ontkoppeling gebeurt tussen de distributienetbeheerders, producenten en leveranciers van elektriciteit en gas. De netbeheerders mogen daarom niet participeren in de levering en de productie. De bestuurders, die worden aangeduid door de gemeenten, mogen geen banden hebben met producenten of verkopers van stroom. Concreet betekent dit dat in een eerste fase het aandeel van Electrabel in de gemengde intercom-

munes tegen september 2006 moet gedaald zijn tot 30 percent en binnen 18 jaar tot 0 percent.

Met het Geminivproject pogen Electrabel en de gemengde intercommunales, ondanks de vrijmaking van de markt, de bestaande exclusieve samenwerking te bestendigen, evenals hun participatie op de verschillende terreinen van productie, distributie en verkoop. Dit staat zelfs met zoveel woorden op pagina 4 in de brochure 'Het project Geminiv' die aan alle gemeenteraadsleden van de betrokken gemeenten werd opgestuurd en waaruit ik het volgende citeer : 'Uitgangspunt van de besprekingen was enerzijds dat beide partners aanwezig wensen te blijven in beide activiteiten'. 'Beide activiteiten' slaat daarbij op netbeheer en levering.

Om dit te bewerkstelligen wordt een bijzondere constructie opgezet, met als belangrijkste spelers : de distributienetbeheerders, waarbij 70 percent van het kapitaal wordt gedragen door de gemeenten en 30 percent van het kapitaal wordt ingebracht door Electrabel via de nieuwe NV Electrabel Network Flanders ; een nieuw leveringsbedrijf, namelijk de NV Electrabel Customer Solutions, waarbij maximaal 40 percent van het kapitaal wordt gedragen door de gemeenten en de rest door Electrabel ; het competentiecentrum Gedis, wat staat voor Gemeentelijk Samenwerkingsverband Distributienetbeheerders en dat instaat voor de vertrouwelijke en strategische beslissingen van de distributienetbeheerders ; het meetcentrum CVBA Metering dat instaat voor de registratie en het beheer van de verbruiksgegevens en tot slot de NV Electrabel Netmanagement Flanders, dat naast participatie in de distributienetbeheerders zal instaan voor de exploitatie en het onderhoud van de netten.

Bij dit alles had ik enkele bedenkingen willen formuleren, in eerste instantie met betrekking tot de kerntaken van de gemeenten. De gemengde intercommunales willen blijkbaar nog steeds betrokken blijven bij de levering van stroom enerzijds, Elec-

## Glorieux

trabel in de distributie anderzijds. Ze balanceren hier op de rand van de regelgeving van het elektriciteitsdecreet dat stelt dat productie, transport, distributie en verkoop van stroom formeel gescheiden moeten worden. Het minste wat kan worden gezegd, is dat de geest van het scheidingsprincipe geschonden wordt. Overheden hebben geen taak meer in de productie en de verkoop. Hiervoor is de markt het meest geschikt. Deze taken maken geen deel uit van de kerntaken van de gemeentelijke overheid. Een daadwerkelijke stopzetting van de huidige gemengde situatie is dan ook noodzakelijk.

In tweede instantie wens ik het even te hebben over de participatie van de gemeenten in Electrabel. Eén van de bedoelingen van het Geminiproject is dat de gemeenten zich inkopen in de nieuwe productiemaatschappij NV Electrabel Customer Solutions. Electrabel zou een meerderheidskapitaal van 60 percent houden, en de gemeenten zouden via de financieringsintercommunales en een nog op te richten tussenstructuur kunnen participeren en in de winst delen tot gemiddeld 40 percent.

Op zich is dit wettelijk. Gemeenten kunnen, in tegenstelling tot de netbeheerders, zelf nog participeren in leveringsbedrijven. De effectieve gevolgen van dit alles zijn echter minder in overeenstemming met de filosofie en de doelstellingen van de liberaliseringsgedachte. Bedoeling van het Geminiproject is namelijk dat de NV Electrabel Customer Solutions wordt aangesteld door de distributienetbeheerders als leverancier voor de vrije klanten die zelf geen leverancier kiezen. Ik verwijs in dit verband naar pagina 5 van de Geminivbrochure.

Momenteel kunnen kleine gebruikers niet kiezen wie hun energie produceert en levert, maar vanaf juni 2003 kunnen ze dat wel. We kunnen echter veronderstellen dat, net zoals bij de vrijmaking van het telefonienetwerk, er in een eerste fase weinig klanten spontaan zullen overschakelen naar een andere leverancier. Opdat niemand zonder stroom zou vallen, heeft de decreetgever beslist dat de distributienetbeheerders dan zelf in de plaats van hun klanten kiezen. Tot op vandaag kiezen de gemengde intercommunales voor één enkele leverancier, namelijk Electrabel. Vermits het de bedoeling is van het Geminiproject om de gemeenten aandeelhouder te laten worden van de NV Electrabel Customer Solutions zullen de intercommunales, zonder na te gaan of er andere leveranciers op de markt aanwezig zijn of zonder na te gaan of de prijszetting niet beter kan, automatisch Electrabel

opdringen aan de klanten die zelf geen leverancier gekozen hebben. De gemengde intercommunales en de gemeenten zullen dus met andere woorden het vrij initiatief en het marktgebeuren niet laten spelen voor de klanten die zelf niet kiezen.

Het wederzijds participeren beïnvloedt maatschappelijke keuzes : door te participeren in de NV Electrabel Customer Solutions investeert de gemeente in een energiemaatschappij met als oogmerk zoveel mogelijk elektriciteit te produceren, te leveren en te verkopen. Dit brengt hen toch wel in een schizofrene situatie. Kan het dat de gemeenten twee petten opzetten : aan de ene kant energie besparen, maar aan de andere kant zoveel mogelijk energie leveren ? In welke mate zal deze kruisparticipatie tussen de gemeenten en Electrabel het zo noodzakelijke REG-beleid beïnvloeden ? Met welk enthousiasme zullen distributienetbeheerders in deze combine groenestroomleveranciers, andere dan Electrabel, aan hun klanten bekendmaken en aanbieden ?

Via de 100-percentdochteronderneming NV Electrabel Netmanagement Flanders wil Electrabel voor 30 percent participeren in de distributienetbeheerders. In de Geminivbrochure lezen we evenwel dat Electrabel in de raad van bestuur steeds een de facto vetorecht behoudt voor beslissingen in verband met de aanpassingen aan rechten en plichten van de aangesloten privé-maatschappijen. In dit opzicht kunnen we ons de vraag stellen of beslissingen van distributienetbeheerders om een uitgebreide informatiecampagne ten aanzien van de bevolking op te zetten inzake rationeel energiegebruik of over de mogelijkheid om alternatieve leveranciers te kiezen, door de privé-partner niet geblokkeerd zullen worden wegens het raken aan diens belangen. Net als bij de derdegeneratiecontracten van enkele jaren geleden kunnen we in de feiten spreken van een vetorecht van Electrabel, wat op zijn minst strijdig is met de liberaliseringsgedachte.

De participatie van Electrabel in de distributienetbeheerders heeft nog een ander effect. Electrabel krijgt hierdoor onrechtstreeks inzage en greep op de strategische en vertrouwelijke beslissingen. Gedes en Metering zouden volgens het Geminiproject in theorie onafhankelijke organisaties worden, waarin geen rechtstreekse vertegenwoordigers van Electrabel zouden zetelen. Door de kruisparticipatie in de distributienetbeheerder is het echter niet nodig om daar in te zetelen om gegevens te krijgen of beslissingen te beïnvloeden.

## Glorieux

Een belangrijke uitdaging na de vrijmaking van de energiemarkt en tevens een doelstelling van het Geminivproject is de vrijwaring van de inkomsten van de gemeenten. Er wordt een ruiloperatie in gang gezet : aandelen van Electrabel worden tot 70 percent overgenomen door de gemeenten en gemeenten kunnen via een financieringsintercommunale aandelen kopen in NV Electrabel Customer Solutions. Het afkopen van de huidige Electrabel-aandelen door de gemeenten zou tegen gereduceerde tarieven gebeuren. Dit is op korte termijn voor de gemeenten een interessante zaak, maar welke prijs betalen ze hiervoor op langere termijn ? Investeren in kapitaal van een privé-maatschappij, die door de liberalisering van de markt haar monopoliepositie is kwijtgeraakt, is een risico. Door de liberalisering en het onvoorspelbare gedrag van de klanten – wie weet wat de vrije klanten zullen doen als ze energie in een grootwarenhuis kunnen kopen ? – is het rendement op korte en middellange termijn van een participatie in de NV Electrabel Customer Solutions onzeker. Betaamt het voor een gemeente om te beleggen in dergelijk risicokapitaal ? Is voor onze gemeentefinanciën het sop de kool wel waard ? Nergens worden concrete cijfers gegeven. Op verschillende vlakken wordt de mededinging geschaad. Alle initiatieven die de plichten en verantwoordelijkheden van de privé-partner verzwaren, kunnen worden geblokkeerd. De waarde van de aandelen in de NV Electrabel Customer Solutions wordt bepaald door Electrabel. Het enige dat goedkoop zou zijn, is het afkopen van Electrabel. Onafhankelijke analyses of cijfers hierover bestaan echter vooralsnog niet. Het hele Geminivproject lijkt een operatie die de belangen van Electrabel dient en daarom op korte termijn een kost mag betekenen. Op langere termijn betaalt evenwel steeds de klant, zoals de kleine klant al jarenlang het kind van de rekening is geweest.

Uit dit alles besluit ik dat het Geminivproject een nauwgezette screening vereist. Net als bij de derde-generatiecontracten wordt hier op de rand van de wettelijkheid gebalanceerd. De vermenging van distributie en levering en het vetorecht van Electrabel maken een ander energiebeleid, waarbij de nadruk op het terugdringen van de vraag ligt, moeilijk.

Mijnheer de minister, mijn hoofdbekommernis is de volgende : ik vraag mij af of het kan, volgens de geest van de decreten die de vrijmaking van de energiemarkt regelen, dat een constructie wordt opgezet waarbij gemeenten via financieringsinter-

communales participeren in privé-energieproducenten en -leveranciers, en dat privé-energieproducenten en -leveranciers via een honderdpercent-dochteronderneming participeren in de distributienetbeheerder en hierbij eigenlijk een de facto vetorecht hebben.

**De voorzitter :** De heer Schepens heeft het woord.

**De heer Cis Schepens :** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me aan bij de vragen van de heer Glorieux, maar dan niet louter voor wat betreft de gemengde intercommunales, maar ook voor wat betreft de zuivere intercommunales.

De zuivere intercommunales hebben Luminus opgericht, en het Britse bedrijf Centrica investeert hier al voor 50 percent in. Er wordt ook aan de gemeenten gevraagd er deel van uit te maken. De constructie is ook hier redelijk complex, zoals de heer Glorieux heeft uitgelegd voor de gemengde intercommunales. Bij Luminus kunnen de zuivere intercommunales en de regio's niet participeren, maar de gemeenten wel. Ik vraag me af waar het verschil zit met het Geminivproject van Electrabel. Mijns inziens zijn alle systemen die momenteel op de Belgische markt komen, in hetzelfde bedje ziek.

Ik had nog een vraag over het inkomensverlies dat men tracht te compenseren. Dienaangaande kwam een bericht van de minister dat we een retributie op het privaat gebruik van het openbaar domein konden heffen. Dit is mogelijk bij elektriciteits- en gasleidingen, maar telefoonlijnen behelzen communicatie. Daarover staat zeer klaar en duidelijk in de federale regelgeving van 1991 dat : 'de overheid voor het gebruiksrecht van het openbaar domein de operator van openbaar telecommunicatienet geen belasting, taks, accijns, retributie of vergoeding van welke aard ook kan opleggen'. Ik vraag me af in hoeverre we iets zullen recupereren als we de elektriciteit onder grond stoppen, maar dat niet doen met de telefoonkabel.

Mijn vraag is vooral gericht naar de zuivere intercommunales waar de situatie even complex is als bij de gemengde.

**De voorzitter :** De heer De Roo heeft het woord.

**De heer Johan De Roo :** Mijnheer de voorzitter, in zijn inleiding heeft de heer Glorieux het over het Geminivproject en de complexe structuur ervan. Die is totstandgekomen door de complexe wetgeving. Er zijn twee Europese richtlijnen, twee fede-

## De Roo

rale wetten, er is het elektriciteitsdecreet en het gasdecreet op Vlaams niveau.

Er wordt geprobeerd rekening te houden met de huidige overgangsfase, want we komen uit een situatie waarbij ongeveer 75 percent van de gemeenten in Vlaanderen werkt met gemengde intercommunales die een samenwerkingstraditie hadden met Electrabel. Gezien de noodzaak om de leveringen door te zetten en de mensen niet zonder stroom te zetten, lijkt het me niet onlogisch dat in een overgangsfase zo'n constructie werd opgebouwd. Maar volgens mij is er aan het feit dat de gemeenten mee willen participeren in de leveringen, niets onfatsoenlijks. Bovendien, indien de gemeenten of intercommunales er op een bepaald moment willen uitstappen, dan kunnen ze dat. Er is zelfs geregeld tegen welke prijs dat kan. Het is een fatsoenlijke uitstapregeling. De autonomie van de gemeenten en van de gemengde en de zuivere intercommunales wordt daarbij gerespecteerd.

Ik kom op voor het belang van de gemengde intercommunales. Er is misschien wel nog te weinig deskundigheid en knowhow, zeker als het over zeer technische discussies gaat. De mogelijkheid bestaat alleszins om met de privé-sector aan tafel te gaan zitten.

Het is juist dat via de constructie die nu op tafel ligt, Electrabel en de gemeenten zullen participeren in het nieuw leveringsbedrijf en dat zij uiteraard hun klanten niet zullen wegduwen of in de steek laten. De bedrijven zullen hoe dan ook moeten blijven leveren.

De heer Glorieux maakte een opmerking in verband met rationeel energieverbruik. Het is logisch dat er een beleid van rationeel energieverbruik wordt gevoerd, zowel door het leveringsbedrijf als door de netbeheerders. De overheid moet erop toezien dat de twee sectoren zich daarop richten. Ik denk dat het woord vetorecht niet meer op zijn plaats is, maar dat het veeleer gaat over de wettelijke bescherming van de minderheden.

Ik wil het hebben over de inkomsten van de gemeenten. Investeren in het distributienetbeheer vandaag en morgen blijft voor de gemeenten een rendabele zaak omdat ze dan een verzekerd rendement hebben, dat ook wordt gewaarborgd door de CREG. De inkomsten zullen inderdaad verminderen, maar de resterende inkomsten komen toch neer op een vergoeding, gekoppeld aan de materiële inbreng van de gemeenten, waarop die een vast

rendement hebben. Het immaterieel rendement zal grotendeels wegvallen. De aandelen zijn steeds verkoopbaar.

De hele constructie van Geminiv en ECS zal werken in een nieuw kader. We kunnen niet meer spreken van een monopolie, want die tijd is achter de rug. Bovendien zullen de VREG en de CREG een aantal regels bepalen en erop toezien dat men zich zo onafhankelijk mogelijk opstelt. De evolutie op dat vlak is onomkeerbaar, en iedere partner is zich daar wel van bewust.

**De voorzitter** : Minister Stevaert heeft het woord.

**Minister Steve Stevaert** : Mijnheer de voorzitter, een Europese richtlijn van december 1996 bepaalt dat alle lidstaten hun elektriciteitsmarkt stapsgewijs moeten openstellen voor concurrentie. Het elektriciteitsdecreet van juli 2000 zorgt voor de omzetting van deze richtlijn voor wat de gewestelijke energiebevoegdheden betreft. In juli 2003 zullen in Vlaanderen alle elektriciteitsverbruikers, inclusief de gezinnen, hun elektriciteitsleverancier vrij kunnen kiezen.

Een belangrijk aspect van de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt in Vlaanderen is de scheiding tussen de activiteit van netbeheer enerzijds en de activiteit van verkoop anderzijds. De netbeheerders moeten namelijk beheersmatig en juridisch onafhankelijk zijn ten aanzien van producenten, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen. Het Vlaamse elektriciteitsdecreet is hiermee veel strenger dan de Europese richtlijn die alleen een boekhoudkundige scheiding tussen beide activiteiten oplegt. We gaan dus verder dan Europa.

Een uitvoeringsbesluit van juni 2001 bepaalt dat de netbeheerders in Vlaanderen met eigen personeel en middelen moeten instaan voor de voorbereiding van beslissingen met betrekking tot strategische en vertrouwelijke aangelegenheden. Dit betekent dat de netbeheerders geen lege dozen kunnen zijn die belangrijke beslissingen overlaten aan bevriende producenten en leveranciers. Daarnaast kunnen de netbeheerders de uitvoering van strategische en vertrouwelijke taken, zoals contacten met eindafnemers, het aflezen en verwerken van meterstanden en de boekhouding, niet uitbesteden aan producenten en leveranciers.

Het uitvoeringsbesluit bepaalt verder dat producenten en leveranciers voor maximaal 30 percent mogen participeren in het kapitaal van de netbeheerders en dat de netbeheerders geen enkele deelneming in producenten en leveranciers mogen



## Stevaert

aanhouden. Op dit moment heeft Electrabel 50 tot 80 percent van het kapitaal van de gemengde intercommunales in handen. Er werd in een overgangsperiode van vijf jaar voorzien om de participatie van Electrabel af te bouwen tot maximaal 30 percent.

De statuten van de netbeheerder moeten erin voorzien dat het bestuursorgaan voor minstens 70 percent samengesteld is uit onafhankelijke bestuurders die geen enkele band hebben met producenten en leveranciers. Bovendien moet er bij het bestuursorgaan een corporate governance-comité opgericht worden dat toeziet op de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de netbeheerder. Dit comité is uitsluitend samengesteld uit onafhankelijke bestuurders. De statuten moeten ten slotte bepalen dat niemand in de raad van bestuur beschikt over een vetorecht en dat alle beslissingen van de raad van bestuur de instemming van een meerderheid van de onafhankelijke bestuurders vereisen.

Met het Geminivproject proberen de gemengde intercommunales in te spelen op het gewijzigde energielandschap. Geminiv staat voor Gemengde Intercommunales Nieuw Initiatief Vlaanderen. De VREG heeft mij op 5 februari 2002 een advies bezorgd over dit project. Op 5 maart 2002 werd het project besproken tijdens een interkabinettenwerkgroep. Naar aanleiding van deze bespreking werden de volgende bedenkingen gemaakt.

De nieuwe structuur voldoet in principe aan de onafhankelijkheidsvoorwaarden uit het besluit over de distributienetbeheerders. In de praktijk moet er evenwel voor worden gezorgd dat de blijvende banden tussen netbeheerder en leverancier de vrijmaking van de energiemarkt niet in de weg staan. De distributienetbeheerders moeten over voldoende en gekwalificeerd personeel beschikken om beslissingen met betrekking tot de exploitatie, de ontwikkeling en het onderhoud van het distributienet voor te bereiden en om strategische en vertrouwelijke taken uit te voeren.

Omwille van het vertrouwelijk karakter van de meteringactiviteit is het belangrijk dat het meteringbedrijf zich volledig onafhankelijk opstelt ten aanzien van producenten en leveranciers. Dit kan onder meer door geen bestuursmandaten in het meteringbedrijf toe te kennen aan producenten en leveranciers. Het meteringbedrijf moet inspelen op de behoeften van de markt en moet energieleveranciers en energiedienstenleveranciers de moge-

lijkheid bieden om commerciële diensten, bijvoorbeeld inzake REG, aan te bieden.

Ik kan mij volledig terugvinden in bovenstaande bedenkingen en ik heb ze dan ook overgemaakt aan de vertegenwoordigers van Electrabel en de gemeenten.

Tot slot zou ik nog beknopt willen ingaan op een aantal gestelde vragen. De programmawet van 1994 bepaalt dat gemeenten rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen participeren in bedrijven voor productie, vervoer en distributie van energie. Het elektriciteitsdecreet verbiedt dergelijke participaties niet indien de onafhankelijkheidsvoorwaarden, bijvoorbeeld inzake onafhankelijke bestuurders, worden nageleefd. Door te participeren in verkoopvennootschappen kunnen de gemeenten de waarde van hun klanten valoriseren. De gemeenten moeten zelf bepalen of voor hen op lange termijn een taak is weggelegd in de verkoop van energie.

De activiteiten verkoop en productie moeten in beheersmatig en juridisch onafhankelijke vennootschappen ondergebracht worden. Producenten en leveranciers kunnen rechtstreeks of onrechtstreeks voor maximaal 30 percent participeren in de netbeheerders. Hiermee is Vlaanderen strenger dan de meeste Europese lidstaten. Diverse bepalingen, zoals de absolute meerderheid van onafhankelijke bestuurders en de onmogelijkheid van een vetorecht voor minderheidsaandeelhouders, vermijden dat producenten en leveranciers hun participatie kunnen misbruiken om zichzelf te bevoordelen. De VREG moet optreden als waakhond.

De aandeelhoudersstructuur zal ook geen negatieve invloed hebben op de besluitvorming van de netbeheerders inzake REG en hernieuwbare energie. De netbeheerders hebben namelijk een resultaatverbintenis inzake REG. Zij moeten jaarlijks 1 percent van de hoeveelheid vervoerde elektriciteit besparen. Indien ze die doelstelling niet halen, moeten ze een boete betalen. De leveranciers hebben een resultaatverbintenis inzake hernieuwbare energie en WKK. Indien ze onvoldoende groenestroom- en WKK-certificaten kunnen voorleggen, zullen ook zij een boete moeten betalen. Dankzij het boetesysteem krijgen alle marktpartijen een prikkel om de doelstellingen van REG, hernieuwbare energie en WKK te realiseren, onafhankelijk van hun aandeelhouderstructuur.

Voor de VREG is de belangrijke taak weggelegd ervoor te zorgen dat de verkoopsmaatschappij van Electrabel niet wordt bevoordeeld door de netbe-

## Stevaert

heerders waarin Electrabel participeert en waarvoor ze taken in onderaanneming uitvoert. Als in de praktijk blijkt dat de voorziene beheersmatige en juridische scheiding tussen netbeheer enerzijds en verkoop anderzijds onvoldoende is om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de netbeheerders te garanderen, ben ik van plan om nog strengere onafhankelijkheidsvoorwaarden op te leggen.

We moeten de zaken eens goed op een rijtje zetten, waarbij we ons afvragen waar we vandaan komen en waar we heen willen. We bevonden ons in een merkwaardige monopoliesituatie. Ik heb altijd al mijn bedenkingen gehad bij die situatie. Daarna kwamen de Europese regelgeving en onze initiatieven. In het moeilijke federale land België hebben we op Vlaams niveau onze bevoegdheid op het vlak van energie zo maximaal mogelijk ingevuld.

Het moet de bekommernis zijn van de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement om de mensen die in Vlaanderen wonen, leven en werken te dienen. We moeten dat doen op een pragmatische, verstandige en zinvolle manier. Daarbij moeten we rekening houden met het verleden en voor ogen houden dat we overgaan van een monopolie op een niet-monopolie. De structuur bestond uit gemengde intercommunales, zuivere intercommunales en een aantal kleinere regies.

Mijn eerste belangrijke bekommernis is de bevoorradings en service. We vinden het goede verloop van de zaken zo normaal, maar grote, sterke, rijke landen in de wereld kampen met gigantische problemen op die punten. Iedereen herinnert zich het Californische probleem van de VS nog wel. Ik ben niet bereid om ons in avonturen te storten, maar ik wil de initiatieven wel snel uitvoeren. We mogen evenmin vergeten dat we in ons federaal land zullen werken met een dubbele openingskalender. Onze kalender verschilt immers van de Waalse. Wij hebben gekozen voor een heel drastische openingskalender, maar dat wordt dikwijls vergeten. We openen heel snel omdat de paar nadelen niet opwegen tegen de vele voordelen. Alles meer over de tijd uitspreiden, zou in het nadeel zijn van onze consumenten en economie en meer bepaald van de kleinere bedrijven. De opening gebeurt volgens een heel strikt regime. De nadelen ervan moeten zo minimaal mogelijk worden gehouden.

De twee soorten intercommunales die bestonden, zullen zich in de toekomst ontwikkelen, los van het werk van minister Van Grembergen. Nu zijn er ge-

menge en zuivere intercommunales. Ze zullen allebei van karakter veranderen. Vroeger was het netwerk in een zuivere intercommunale eigendom van steden, gemeenten en provincies. Ook op het vlak van de klanten, de facturatie en het personeel werd voor steden, gemeenten en provincies gewerkt. In de gemengde sector was de situatie volledig anders.

De zuivere sector heeft nu de verstandige beslissing genomen om de infrastructuur te behouden, maar de commerciële activiteiten over te dragen, wat aanleiding gaf tot het project Luminus. De steden en gemeenten brengen de klanten in en laten zich daarvoor vergoeden. Op die manier proberen de gemeenten hun inkomsten op maximale hoogte te behouden.

In de gemengde sector is de situatie veel moeilijker. De sector gaat op zoek naar een groeipad om het aandeel in het bezit van de infrastructuur te verhogen. Het is mijn hoop en droom dat wat ooit de gemengde sector was, ook voor 100 percent eigenaar zal worden van de infrastructuur. Dat kan echter niet van vandaag op morgen en de lat mag niet te hoog worden gelegd.

De discussie over de kerntaken moet op een ander ogenblik worden gevoerd, maar volgens mij is het een goede zaak dat het Vlaams distributienetwerk voor 100 percent in handen is van steden en gemeenten. Laten we stap voor stap tewerk gaan. Op het vlak van de commercialisering participeren de gemeenten uit de gemengde sector nu in de verkoop van stroom. Dat is verstandig. Natuurlijk kan niemand voorspellen hoe de zaken verder zullen verlopen. Op een cruciaal moment in een heel moeilijke discussie, werd afgesproken dat de waarde van de klanten toekwam aan de gemeenten en steden, niet aan de privé-aandeelhouders. De gemeenten hebben de waarde van de klanten nu ingebracht.

Of dit alles een kerntaak blijft van de plaatselijke overheden, moeten ze zelf beslissen. Er zijn een paar mogelijkheden. Als het met de verkoopsmaatschappijen niet zo goed gaat, kunnen de steden en gemeenten zich terugtrekken. Zelfs als dat gebeurt, zullen ze een meerwaarde realiseren dankzij de waardevalorisatie van hun klanten. Het is ook mogelijk dat de zaken bijzonder goed werken. Wie weet willen de privé-partners de steden en gemeenten dan wel uitkopen. Het aandeel kan bijzonder veel geld waard zijn. Is het dom van de steden en gemeenten om daarop in te gaan? Dat moeten ze zelf beslissen. In een zuivere intercommunale kunnen de gemeenten het extra geld na-



## Stevaert

tuurlijk niet gebruiken om zich in te kopen in het netwerk, want dat bezitten ze al helemaal. In de gemengde sector is het wel heel goed mogelijk om uit de verkoop te stappen en daardoor het netwerk voor 100 percent te verwerven.

Niemand kan voorspellen wat er zal gebeuren. Ik vind het alvast niet onethisch dat gemeenten zich zakelijk opstellen en het onderste uit de kan proberen te halen. De volgende interpellatie gaat over de financiële evolutie voor steden en gemeenten. Ik zal dus straks dieper ingaan op dit punt.

Ik herhaal dat we verder gaan dan Europa vraagt, want we eisen meer dan een boekhoudkundige scheiding. We leveren belangrijk en goed werk in Vlaanderen door dit op een korte termijn te doen. De moraal van het verhaal is dat in de toekomst, los van de initiatieven van minister Van Grembergen, niet langer gesproken zal worden van zuivere en gemengde intercommunales. Op een bepaald moment zullen ze allemaal hetzelfde karakter hebben, zeker als de gemengde sector voor 100 percent eigenaar wordt van het netwerk.

**De voorzitter** : De heer Glorieux heeft het woord.

**De heer Eloi Glorieux** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik benadruk dat mijn bekommernis zeker niet de complexe structuur is die wordt opgezet, maar wel de vraag of de geest van het scheidingsprincipe hiermee niet wordt bedreigd. Door ze op een dergelijke manier structureel aan elkaar te verankeren, komt het onafhankelijk beleid van de gemeente, die tegenover één speler op de markt staat, in gevaar.

Ik citeer even pagina 10 van de brochure waarop ik daarnet het de facto vetorecht van Electrabel baseerde : 'Voor bepaalde beslissingen in verband met de aanpassingen aan rechten en plichten van de aangesloten privé-maatschappijen is evenwel een bijzondere meerderheid vereist van 80 percent van de aanwezige vertegenwoordigde bestuurders en 50 percent van de gemeentelijke bestuurders.' Electrabel bezit 30 percent. De bepaling houdt dus in dat Electrabel het met elke beslissing eens moet zijn, want anders wordt geen 80 percent behaald. Dat is de facto een vetorecht.

Ik herhaal mijn vraag of het participeren in en het produceren van elektriciteit tot de kerntaken van de gemeente behoort. Ik meen van niet, want het gaat duidelijk over risicokapitaal. Ik herinner me het debat over de gemeentelijke beleggingen in ethische beleggingsfondsen. Ook toen werd het argument aangehaald dat daarbij sprake kon zijn van risicokapitaal en dat er geen risico mag worden genomen met het publiek geld van de gemeente. Dat argument speelt ook in dit dossier een rol. Een aantal zaken moeten we van heel nabij in het oog blijven houden. We moeten zeker de screening van de VREG kunnen blijven voorleggen.

**Minister Steve Stevaert** : Mijnheer Glorieux, u stelt de zaken voor alsof er een vetorecht zou zijn van Electrabel. In de uitvoeringsbesluiten staat duidelijk dat dat niet het geval is. Wat nu gebeurt, zowel in de zuivere als in de gemengde sector, is een valorisatie van het patrimonium. Het is geen speculatieve aangelegenheid. Als de overheid een stuk grond bezit, dan wordt dat het liefst openbaar aangeboden zodat er zoveel mogelijk gegadigden op af komen. Het zou bijzonder dom zijn dat steden en gemeenten omwille van het energieliberalisatiedecreet beslissen dat het verkopen van energie niet langer een taak van de plaatselijke overheid is. Daarmee zouden we de Vlaamse gemeenten en steden en hun inwoners gigantisch veel schade toebrengen.

Ik heb erop aangedrongen om te participeren in de verkoopconstructies. Wat ze er later mee doet, daarover moet de lokale overheid autonoom beslissen. Sommige overheden zullen verkopen omdat het rendement niet hoog genoeg is, anderen zullen verkopen omdat het rendement heel hoog is. Zelfs als het niet goed gaat, is het beter om te verkopen, want in het andere geval zou de waarde die de gemeenschap gedurende jaren heeft opgebouwd, zomaar verloren gaan. De gemengde intercommunales zullen een beetje zuiverder worden en de zuivere wat meer gemengd. De ingewikkelde structuur is een gevolg van de liberalisering. De mensen geloven niet dat de liberalisering de zaken ingewikkelder maakt. Ze menen dat de collectivisering dat doet, maar dat klopt niet.

**De voorzitter** : Het incident is gesloten.

**Interpellatie van de heer Johan De Roo tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt**

**Interpellatie van de heer Johan De Roo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt**

**De voorzitter** : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer De Roo tot de heer Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, en tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt.

De heer De Roo heeft het woord.

**De heer Johan De Roo** : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, de inleiding van mijn beide interpellaties is dezelfde, maar ik zal de twee ministers specifieke vragen stellen.

Het thema is actueel in alle gemeenten. Ook in de wandelgangen van dit parlement komt het bijna elke dag aan bod. Ik heb het over de dreigende penibele financiële situatie van de gemeenten. Ik zal de vele elementen die een rol spelen en kostenverhogend of inkomensverlagend werken, niet opnieuw aanhalen, maar ik beperk me tot de financiële gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt.

Minister Stevaert zal zich nog wel herinneren dat ik daarvoor gewaarschuwd heb bij de bespreking van het elektriciteitsdecreet. Hij heeft dat toen niet ontkend, wel integendeel. Hij moet echter van de nood een deugd maken en de liberalisering doorvoeren.

Niemand kan echter ontkennen dat de liberalisering van de energiesector tot heel wat minder ontvangsten zal leiden. Sta me toe in dit verband drie elementen te vernoemen.

Ten eerste moeten de Vlaamse steden en gemeenten tegen een bepaalde datum 70 percent van de aandelen in de intercommunales in hun bezit hebben en dus hun participatie op 70 percent brengen. Dit vergt van de intercommunales, of rechtstreeks van de steden en gemeenten, een kolossale in-

breng. Als voorbeeld geef ik Imewo-West, de intercommunale waarvan mijn gemeente en de gemeente van minister Van Grembergen, deel uitmaken. De participatie daarin moet worden opgevoerd van 16 tot 70 percent ! Die enorme factuur moet binnen twee tot drie jaar worden betaald, maar de reserves zullen daartoe niet volstaan. Dit betekent dus dat de gemeenten heel zware leningen zullen moeten aangaan.

Ten tweede is er de verlaging van de dividenden. In 2000 ontvingen de gemeenten nog – afgerond – 550 miljoen euro uit inkomsten van de energiedistributie, goed voor circa 10 percent van de ontvangsten van een gemeente. Die inkomsten zullen echter aanzienlijk dalen als gevolg van de liberalisering.

Op 16 april was ik aanwezig op een heel interessante studiedag, georganiseerd door de VVSG, over de liberalisering van de energiemarkt. Op die studiedag heb ik trouwens de inspiratie opgedaan voor deze interpellatie. Ik was onthutst toen ik daar van bepaalde sprekers vernam dat de dividendenpot waar de Vlaamse gemeenten vandaag nog een beroep op kunnen doen, voor de gemengde intercommunales tegen 2006 tot 35 percent van het huidige niveau gedaald zou zijn. Voor de zuivere intercommunales zou de situatie iets minder dramatisch zijn. Hoeveel de verliezen precies zullen bedragen, ligt nog niet helemaal vast. Sommigen spreken van een verlies van twee derden tot vier vijfden, anderen houden het bij de helft. Maar zelfs de helft betekent nog een verlies van 275 miljoen euro of 6,8 miljard Belgische frank !

Minister Stevaert stelde gelukkig enkele initiatieven voor waardoor de Vlaamse steden en gemeenten die verliezen of minderinkomsten zoveel mogelijk kunnen recupereren. Zo wordt momenteel op het kabinet een retributieregeling uitgewerkt waarover op die studiedag wat uitleg werd gegeven. Een kabinetsmedewerker legde toen uit dat een retributie voor het privé-gebruik van gemeentewegen een opbrengst zou opleveren van maximum 40 miljoen euro, aangezien de water- en telecomsectoren naar alle waarschijnlijkheid vrijgesteld zullen worden. Die opbrengst van 40 miljoen euro staat uiteraard in schril contrast met de vroegere dividenden. Indien deze wegbelasting er komt – en hopelijk komt die er tegen 2003 -, dan zullen de Vlaamse gemeenten in het meest gunstige geval slechts 50 à 60 percent ontvangen in vergelijking met de huidige ontvangsten uit dividenden. Dat is dus veel minder dan wat vroeger werd vooropgesteld. De vraag is dus hoe de rest zal worden gecompenseerd. De meeste Vlaamse gemeenten wachten vol ongeduld op een aantal financiële signalen.

## De Roo

Mijnheer de minister, tijdens de uiteenzetting van uw medewerker is gebleken dat u zich sterk baseert op vrij enge discussies die gehanteerd worden inzake bepaalde begrippen zoals bovengrondse geleider, distributiekosten, paal- en tussenruimtes voor ondergrondse kabels, enzovoort. In dit verband had ik een beroep willen doen op uw gezond verstand, waarvan ik weet dat u er heel veel hebt. Ik verzoek u dus over dit alles nog eens grondig te willen nadenken. U zegt immers dat we sneller te werk gaan dan in Wallonië en dan in de ons omringende landen. Toch vraag ik met aandrang nogmaals goed na te denken over hoe men tot dat retributierecht op de gemeentewegen zal komen en welke berekening daarbij in aanmerking zal worden genomen. Op grond van de ervaring die ik met het elektriciteitsdecreet heb opgedaan, stel ik immers vast dat bijvoorbeeld de heer Glorieux de minister gevraagd heeft zeker niet toe te laten dat groenestroomcertificaten afgeleverd zouden worden voor de verbranding van huisvuil in een klassieke huisvuilverbrandingsoven. Ik verwijs in dit verband naar het verslag dat ik hier voor mij liggen heb en waarin de minister inderdaad zegt niet te zullen toelaten dat groenestroomcertificaten worden afgeleverd of in rekening gebracht als huisvuil wordt verbrand in de klassieke verbrandingsovens. *(Opmerking van de heer Eloi Glorieux)*

De minister voegde daaraan toe – en ik citeer : ‘Komen wel in aanmerking voor groenestroomcertificaten, de afvalverwerkingsinstallaties waarin quasi zuiver organisch biologische fracties worden verwerkt.’ Hij verwees daarbij naar de Dranco-installatie in Brecht en naar verbrandingsinstallaties waar louter hernieuwbare biomassa verbrand wordt. Het gaat hier dus om een restrictieve opstelling. In Nederland, Duitsland en Denemarken maakt men echter geen onderscheid. Daardoor kunnen die landen hier binnenkort goedkopere elektriciteit leveren, want ze passen totaal andere normen toe.

Ik verwijs in dit verband naar de IVM-verbrandingsoven in Eeklo die nu ook grote inspanningen doet. Daartoe moeten de 19 aangesloten gemeenten in de loop van volgende week leningen ten belope van 1,5 miljard frank waarborgen. De weinige elektriciteit die ze daar nu via het gebruik van deze installatie kunnen doorleveren aan Electrabel, levert slechts 0,85 centiem op. Indien ze groenestroomcertificaten in rekening konden brengen, zouden ze die elektriciteit aan 5 frank kunnen verkopen ! Mijnheer Glorieux, door uw uiteenzetting – die ik zoals elke uiteenzetting in dit parlement re-

specteer – hebt u vele gemeenten op kosten gejaagd, terwijl men daar in tal van andere landen geen rekening mee houdt. Ik zou willen vragen dat daar ernstig over wordt nagedacht. Dit is trouwens iets waarop ook Intermixt in de voorbije weken geattendeerd heeft. We hopen dan ook dat hiervoor een oplossing zal worden gevonden.

Mijnheer de minister, ik wil u enkele concrete vragen stellen in het licht van de negatieve spiraal die wordt gevormd door de drie eerder genoemde elementen, namelijk de aanwending van middelen om een 70-percentparticipatie te bereiken, de daling van de dividenden en de boetes bij onvoldoende aan boring van alternatieve energiebronnen. Wat dat laatste betreft, zijn de vooruitzichten twijfelachtig te noemen. Sommige intercommunales zullen de normen halen, maar andere niet.

Sta me toe een voorbeeld te geven. Als de zes gemeente intercommunales, die 75 percent van de Vlaamse bevolking vertegenwoordigen, de doelstelling voor 2004 niet halen – namelijk 3 percent van de productie via hernieuwbare energie -, zal een boete betaald moeten worden van 683.055 miljoen euro, dit is ongeveer 3,4 miljard frank. Wie zal dat bedrag moeten ophoesten ? Waarschijnlijk de intercommunales zelf. Ik heb eens uitgerekend dat dit voor mijn intercommunale en voor die van de minister neerkomt op een bedrag van circa 720 miljoen frank. Het gaat hier dus om een progressief bedrag, wat betekent dat het in 2004 meer zal zijn dan in 2003.

Minister Stevaert, kunt u duidelijkheid verschaffen over de omvang van de minderontvangsten voor de gemeenten ? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de wegbelasting ? Zal die klaar zijn tegen 2003 ? Wat zal de omvang zijn van de opbrengsten ? Overweegt u nog andere voorstellen om de minderontvangsten te compenseren ?

Minister Van Grembergen, door de vrijmaking zal de sector vennootschapsbelasting verschuldigd zijn aan de federale overheid. Zult u bij de federale regering pleiten voor een transfer naar de gemeenten van de federale meerontvangsten door die vennootschapsbelasting ? Ook de Vlaamse regering kan dienaangaande stappen ondernemen door de omvang van het Gemeentefonds te verhogen met de inbreng van de opbrengst van de onroerende voorheffing. We hebben trouwens reeds een voorstel ingediend dat samen met het ontwerp van decreet betreffende het Gemeentefonds wordt besproken. Met het huidige voorstel dat de Vlaamse regering heeft uitgewerkt met betrekking tot het Gemeentefonds is het bedrag dat de gemeenten in-

**De Roo**

dividueel zullen ontvangen, voor ongeveer één derde van die gemeenten niet verhoogd.

Daarnaast is het van groot belang dat er een duidelijke omzendbrief komt waarin de financiële modaliteiten worden beschreven. Deze omzendbrief moet duidelijkheid scheppen voor het gemeentelijk meerjarenplan 2003-2007 dat bij de begroting van 2003 door de gemeenten wordt afgeleverd.

Mijnheer de minister, ik wil nog uw aandacht vragen voor een communautair probleem. Over het algemeen bent u hier zeer gevoelig voor – wat ik overigens apprecieer. Op 1 juli 2003 worden alle Vlaamse elektriciteitsgebruikers vrij in hun keuze van stroomleverancier. Daarmee gaat de liberalisering in het Vlaams Gewest een stuk sneller dan in de andere gewesten. In Wallonië gaat de liberalisering ten vroegste in 2005 in en in Brussel in 2007. Dat betekent dat de federale schatkist via die vennootschapsbelasting gedurende enkele jaren vooral door Vlaamse middelen gespekt zal worden.

Mijnheer de minister, zult u bij de federale regering pleiten voor een transfer van die meerontvangsten naar de Vlaamse gemeenten? Zult u het Gemeentefonds aanvullen met de opbrengst van de onroerende voorheffing om een compensatie te bieden voor de aanzienlijke minderontvangsten? Ik neem aan dat u dat nog moet bespreken in de regering. Zult u via een omzendbrief duidelijkheid verschaffen aan de gemeenten? Wat is uw standpunt tegenover het communautaire probleem ten gevolge van de niet-gelijktijdige liberalisering van de elektriciteitsmarkt in de verschillende gewesten van dit land? In 2003 en 2004 zullen alleen uit Vlaanderen opbrengsten uit de vennootschapsbelasting in de schatkist belanden.

**De voorzitter** : De heer Glorieux heeft het woord.

**De heer Eloi Glorieux** : Ik wil nog een paar puntjes op de i zetten. Waarvoor geeft men groenestroomcertificaten? Dat lijkt me logisch : voor groene stroom natuurlijk. Dat is hernieuwbare energie die op een schone manier wordt geproduceerd.

Het gemengde restafval dat in de klassieke verbrandingsovens terecht komt, is per definitie niet hernieuwbaar. Op de koop toe hoort de biologische fractie die erin zit en die eventueel wel hernieuwbaar is, daar niet thuis. De Vlaamse beslissing was dan ook correct en logisch. Komt er in de toekomst een Europese definitie van groene stroom, en zit afvalverbranding daarbij, dan zullen we dat

natuurlijk ook in Vlaanderen als dusdanig moeten invoeren. Ik zou dat natuurlijk betreuren. Tot dan blijft Vlaanderen echter bij zijn logische beslissing om dat niet te doen.

**De heer Johan De Roo** : Dat is een duur optreden van u geweest. U hebt de minister overgehaald om het restafval te schrappen uit zijn tekst. In zijn oorspronkelijke nota werd er wel nog rekening mee gehouden.

**De voorzitter** : De heer Schepens heeft het woord.

**De heer Cis Schepens** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik wil mijn vraag van daarnet nog eens herhalen. De telecomunicatiebedrijven kunnen wettelijk niet worden belast.

Ik wil er het volgende aan toevoegen. Uw kabinet liet me op een bepaald moment weten dat er een studie liep naar het gebruik van het openbaar domein en de retributie daarop. Men vroeg de gegevens daarover op bij de reguleringsinstantie voor de telecommunicatie en bij de koepelorganisaties van de elektriciteits-, water- en gasmaatschappijen. De studie zou klaar zijn tegen januari 2002. Hebt u daar ondertussen al enig zicht op? Heeft het BIPT, dat verantwoordelijk is voor de telecommunicatie, die gegevens al doorgespeeld?

**De voorzitter** : Minister Stevaert heeft het woord.

**Minister Steve Stevaert** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Schepens, het BIPT heeft daar nog niet op gereageerd en zal dat ook niet doen. Ik zal hier even op ingaan, want dit is een ontzettend belangrijk thema dat heel wat middelen betreft. Hierover bestaan heel wat misvattingen.

In 2000 ontvingen de Vlaamse gemeenten 549 miljoen euro dividenden uit de energiesector, waarvan 75 procent uit de elektriciteitssector en 25 procent uit de gasector. Een belangrijk gedeelte hiervan betreft monopoliewinsten die dreigen te verdwijnen in een vrijgemaakte energiemarkt. Ten eerste zullen de distributienettarieven wellicht dalen als gevolg van een strenge controle van deze tarieven door de federale reguleringsinstantie CREG. Ten tweede zullen in de vrije markt de verkoopprijzen dalen als gevolg van de concurrentie tussen verschillende leveranciers. Bovendien zullen de bestaande energieleveranciers hoogstwaarschijnlijk een aantal klanten verliezen. Ten slotte zullen de inkomsten uit de verkoop van energie, in tegenstelling tot vroeger, onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting.



## Stevaert

Het Vlaams Gewest heeft reeds een aantal maatregelen genomen om de impact van de vrijmaking van de energiemarkt op de inkomsten van de gemeenten te beperken. Zo staat zowel in het elektriciteits- als in het aardgasdecreet dat de toekomstige netbeheerders zullen worden aangeduid op voorstel van de gemeenten, en dat de gemeenten hun aandeel in het netbeheer kunnen verhogen tot 70 percent. Dit moeten we van twee kanten bekijken. Volgens de heer De Roo is deze verhoging een dubbele inspanning voor de gemeenten. Aan de andere kant leidt dit echter tot meer middelen. Op korte termijn betekent dit voor de gemeenten een uitdaging. Ik hoop dat hun aandeel zelfs nog stijgt tot 100 percent. Op die manier behouden de gemeenten de controle over een belangrijk gedeelte van de energiesector. Daarnaast hebben ze de mogelijkheid te participeren in verkoopsvennootschappen en om hun klanten over te dragen naar een leverancier van hun keuze. Zo kunnen ze de waarde van hun klanten valoriseren.

Het elektriciteits- en het aardgasdecreet voorzien ten slotte in een stapsgewijze vrijmaking van de energiemarkt zodat de financiële gevolgen van de vrijmaking van de energiemarkt gespreid worden over verschillende jaren. Dat wordt ingekort. De cijfers die naar voren worden gebracht, zijn altijd de maximumcijfers. In de politiek is het goed om van het ergste scenario te vertrekken en dan af te bouwen.

Ondanks deze maatregelen van het Vlaams Gewest zullen de inkomsten van de gemeenten wellicht gevoelig dalen. Veel hangt af van de hoogte van de distributietarieven en van de billijke winstmarge die de CREG zal toekennen op het geïnvesteerde kapitaal. Hierover kan pas duidelijkheid komen als de federale overheid, die bevoegd is voor energietarieven, een KB over de structuur van de distributietarieven goedkeurt en als de CREG een richtlijnennota over de berekening van de distributietarieven publiceert. Voorlopig zijn deze documenten er niet. In afwachting gaan de zuivere en de gemengde energie-intercommunales ervan uit dat de inkomsten van de gemeenten zullen dalen met 50 tot 65 percent. Dat is gigantisch veel.

Om een gedeelte van de verwachte inkomstendaling te compenseren, zal ik een systeem voor het toekennen van een vergunning voor de aanleg van leidingen langs gemeentewegen uitwerken. Daarnaast zal ik de gemeenten de mogelijkheid bieden om een retributie in te voeren. Deze retributie is

een vergoeding voor de ongemakken die voortvloeien uit de aanleg van leidingen langs gemeentewegen en is tevens een vergoeding voor het ter beschikking stellen van het openbaar domein voor privaat gebruik. Het bedrag van de retributie kan evenwel niet willekeurig worden bepaald. Een retributie moet namelijk een redelijke vergoeding voor een tegenprestatie van de overheid zijn. Daarom moet er een billijke verhouding bestaan tussen het bedrag van de retributie enerzijds en de kosten veroorzaakt door de bewezen dienst en de waarde van de bewezen dienst anderzijds.

Op dit moment wordt de retributiebevoegdheid van de gemeenten beperkt door een aantal wettelijke bepalingen. Zo bepalen twee KB's van 1933 en 1966 maximumbedragen voor retributies in de elektriciteits- en gasector en stelt een wet van 1991 de telecomsector vrij van het betalen van retributies. Naast het wegnemen van deze wettelijke beperkingen is een initiatief van het Vlaams Gewest ook vereist om te vermijden dat er verschillende retributies in de Vlaamse gemeenten worden ingevoerd. Ik wil namelijk vermijden dat een gemeente een hoge retributie invoert waarvan de lasten via een uniform distributietarief voor elektriciteit en gas moeten worden gedragen door de inwoners van de buurgemeenten.

Wat het bedrag van de retributie betreft, stel ik voor dat de gemeenten de bedragen hanteren die opgenomen werden in het besluit over het invoeren van een retributie voor het privaat gebruik van gewestelijke wegen en waterwegen. De Vlaamse regering heeft dit besluit op 29 maart 2002 definitief goedgekeurd. Het besluit voorziet in een retributie van minimaal 0,15 euro per meter distributieleiding. Een gelijkaardige retributie voor het privaat gebruik van gemeentewegen, zou de gemeenten ongeveer 55 miljoen euro aan inkomsten opleveren. Bij deze berekening ga ik ervan uit dat de watersector omwille van hygiëne, volksgezondheid en brandveiligheid vrijgesteld wordt van het betalen van de retributie. De telecomsector zal, in tegenstelling tot wat de vraagsteller suggereert, de retributie wel moeten betalen.

Ik ben van plan om de noodzakelijke decretale bepalingen op te nemen in het programmadecreet 2003 zodat de gemeenten vanaf 1 januari 2003 de retributie voor het privaat gebruik van gemeentewegen effectief kunnen invoeren.

Ik denk dat we water hier beter niet in opnemen. Ik heb dit met de regering zo besproken, en ik meen dat ik hierover op één lijn sta met het Vlaams Parlement. De Raad van State maakt hier



## Stevaert

ook geen probleem over. Belgacom, Telenet of wie dan ook van de telecomsector, moet hier ook bij betrokken worden. Mijnheer Schepens, ik doe een oproep aan u om uw partijgenoot, federaal minister Daems, te overtuigen van het nut hiervan. Er zijn nogal wat vertragingen vanuit de federale overheid op dat vlak. We hebben al met handen en voeten uitgelegd hoe belangrijk het is dat dit gerealiseerd wordt.

De Raad van State gaat ermee akkoord dat we water eruit laten, maar zal problemen maken als we de telecomsector er niet in houden, want dan hebben we te maken met een ongelijke behandeling. Ik heb dat aan de federale minister, die heel beslagen is, in mijn eenvoudige taal zo uitgelegd : als een burgemeester een retributie vraagt voor sinaasappelen en niet voor bananen, dan krijgt hij een probleem met zijn inwoners. Als wij een retributie vragen voor elektriciteit en niet voor telecom, dan krijgen we problemen. Dan kan de energiesector er zich immers op beroepen dat we dat niet hebben gedaan voor de telecomsector, en dat zou pas een groot drama zijn. Ik krijg van alle liberale gemeentebesturen in Vlaanderen opmerkingen dat het zo lang duurt, want ze moeten doen wat ze niet graag doen, namelijk de belastingen verhogen. Federaal minister Daems kan ons helpen door voort te werken aan dit systeem, zodat we dit kunnen toepassen. Het is een eerste vorm van inkomsten die we kunnen genereren.

Er is een tweede vorm van inkomsten. Bij de liberalisering van de gas- en energiesector wordt de prijszetting een Vlaamse bevoegdheid. Heel vervelend is wel dat de prijszetting van de vergoeding op het Vlaams distributienetwerk een federale aangelegenheid blijft. De CREG en de VREG zijn twee aparte organen, maar wat betreft de prijzen ondergaat de VREG het federale niveau. Ik pleit voor een creatieve oplossing. Mocht het Vlaams distributienetwerk in de toekomst volledig in handen komen van de overheid – wat mijn hoop en mijn bedoeling is -, dan zou de vergoeding die daarop gegeven wordt, vrij royaal mogen en kunnen zijn. Nu is het iets ingewikkelder. Er zijn twee partners : de lokale besturen en de privé-bedrijven. Als minister ben ik er voorstander van dat de lokale besturen een royale vergoeding krijgen, maar het zou niet correct zijn om in één beweging de privé-bedrijven ook een royale vergoeding te geven, want ze nemen geen grote risico's.

Men zou moeten komen tot een immaterieel dividend, maar dat moet met de CREG geregeld wor-

den. We moeten ervoor opletten dat Europa dit nog goedkeurt, want alle onkosten die men op het net legt, worden ooit vertaald in de prijs. Ik heb er geen probleem mee als het net 100 percent van de overheid is, want dan is dat gemakkelijk. Vermits we echter tot een uniforme regeling moeten komen, is dat moeilijk.

Hetzelfde geldt voor het transmissienetwerk op het federale niveau. Er is een zeer hoge prijs betaald voor het transmissienetwerk en er werd een heel lage vergoeding op toegestaan. Dat is eigenlijk net het tegenovergestelde van waar ik voorstander van ben. Men had de privé-sector beter een lage prijs gegeven voor het netwerk, maar er een hoge vergoeding op toegestaan. Dat zou de inkomsten van steden en gemeenten verhoogd hebben. Als we op een netwerk een goede vergoeding zouden hebben, zowel het Vlaamse netwerk onder Vlaamse bevoegdheid als het netwerk onder de bevoegdheid van België, dan zou dat al bijzonder veel soelaas kunnen bieden. Bovendien zouden we dan ook nog een heffing kunnen doen op het transmissienetwerk als compensatie voor de inkomstendaling van de steden en gemeenten. Dan draagt iedereen bij, niet alleen de gezinnen, maar ook de bedrijven.

We moeten echter voorzichtig zijn, want het staat in de sterren geschreven dat er een fiscaliteit zal ontstaan voor energie. De vraag is voor wie die fiscaliteit is bestemd : voor de steden en gemeenten, of voor de federale overheid ? U weet waar mijn voorkeur naar uitgaat in deze discussie. Dit is een tweede instrument, zowel bij de gezinnen als bij de bedrijven.

Door het feit dat we sneller de markt openen, doet Vlaanderen afbreuk aan de federale overheid omwille van de vennootschapsbelasting. Maar vermits we niet voor *ristorno's* zijn, en ook vanuit politiek-strategisch oogpunt, pleit ik voor een vrijstelling. We genieten dus sneller van die vrijstelling omdat we de markt sneller openen. Ik kan me niet voorstellen dat de Franstaligen daar tegen gekant zouden zijn, want dat komt hen ook ten goede. Eens het zover is, zal dit moeilijk terug te schroeven zijn, en dat zou leiden tot nachtelijke vergaderingen waar we geen vragende partij voor zijn. Het zou beter zijn dat steden en gemeenten worden vrijgesteld van wat ze puren uit hun nieuwe activiteiten, namelijk het verkopen van energie. Dat zou ook voor Waalse steden en gemeenten van bijzonder groot belang zijn.

Nog een mogelijke financieringsbron – ik geef toe dat het een creatieve is, maar wel één van gezond verstand – is dat iedereen dezelfde vergoeding

## Stevaert

krijgt voor het beheren van het netwerk. Het is bijzonder moeilijk uit te leggen, maar wel belangrijk. Deze vergoeding zou moeten bestaan naast een percentuele vergoeding. Iemand die in zijn netwerk heel veel personeel ter beschikking stelt, krijgt dezelfde vergoeding. Als steden en gemeenten die hun netwerk met weinig personeel goed beheren – ik zal de provincie niet noemen waar ze met 550 mensen hetzelfde werk verrichten waarvoor ze over de taalgrens 110 mensen nodig hebben – hetzelfde *ristorno* krijgen als de anderen, is dat niet correct. Men moet in een vast bedrag voor de beheerskosten voorzien en er een bepaald percentage van geven. Als men dan onder die beheerskosten blijft door efficiënt te werken, moet dit geld terug naar de steden en gemeenten komen. Ik engageer me er niet voor dat ik dit idee kan realiseren, maar ik roep alle partijen op om hieraan mee te werken. Dan kunnen we al een groot stuk recupereren van de te verwachten daling van de inkomsten uit de energiemarkt. De heer De Roo heeft de meest pessimistische cijfers gegeven. Ikzelf meen dat de inkomsten minder snel zullen zakken.

Wat de groene stroom betreft, heb ik me geëngageerd om de incentives te behouden. Ik vind echter dat er nooit boetes moeten worden betaald als de overheid in gebreke is gebleven door niet snel genoeg de installaties te realiseren. Het kan niet dat het boetesysteem leidt tot het innen van boetes aan de lopende band : er moet groene stroom geproduceerd worden. Ik wil samen met het Vlaams Parlement nagaan hoe we dat op de meest redelijke manier kunnen doen. Eén zwak punt is dat men vroeger al meer inspanningen had moeten doen in de sector. Er was weinig zelfresponsabilisering.

Dan is er nog de ingewikkelde discussie over de verbrandingsovens en alles wat hiermee samenhangt.

**De voorzitter** : De heer De Roo heeft het woord.

**De heer Johan De Roo** : We moeten nagaan hoe de groenestroomcertificaten elders in Europa worden toegepast. Als men op die manier goedkopere stroom zal leveren, zal dit nadelen opleveren voor Vlaanderen. Ik wil hier toch de aandacht van de minister op vestigen.

We steunen het creatief zoeken naar inkomsten en hopen dat er snel resultaten komen, maar gezien de juridische complicaties die de minister heeft aangegeven zowel ten aanzien van Europa als ten aanzien van het federale niveau, zal dat niet een-

voudig zijn. Een en ander is wel hoogdringend. Als we hier niet in slagen, dan zullen de ministers die verantwoordelijkheid wensen op te nemen in de Vlaamse en in de federale regering hoe dan ook voor een totale herfinanciering van steden en gemeenten worden geplaatst. Zo niet wordt de situatie compleet onhoudbaar, zeker als we ook de andere dalingen van inkomsten in beschouwing nemen, samen met de toename aan opdrachten die op alle mogelijke manieren naar de gemeenten worden doorgeschoven zonder dat er de nodige middelen voor ter beschikking worden gesteld.

**De voorzitter** : De heer Schepens heeft het woord.

**De heer Cis Schepens** : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. We zullen federaal minister Daems inlichten over uw verzuchtingen. Voor wat betreft artikel 91 van de wet van 21 maart 1991, gewijzigd in 1997, heeft de heer Versnick een wetsvoorstel ingediend om die bepaling op te heffen. Ik weet niet of federaal minister Daems hem hiertoe heeft aangezet.

Wat is het resultaat van de berekeningen van de retributies die moeten worden betaald aan de gemeenten ? De oefening zou afgesloten worden in januari 2002.

**Minister Steve Stevaert** : Voor de gemeenten draagt dit 55 miljoen. Het initiatief van de heren Versnick en Van Peel is vertrokken vanuit de bekommernis om de financiering van de grootsteden. De federale regering heeft de neiging om Belgacom, waar ze aandeelhouder van is, te verdedigen. Daar ben ik het absoluut niet mee eens, want daar gaat deze discussie niet over. Er zijn ook schepenen in Antwerpen die de redenering ontwikkelen dat als er een retributiebepaling komt, ze zichzelf belasten. Dat is niet waar. Zelfs al participeert de gemeente in die intercommunale, dan nog wordt dit doorgerekend aan iedereen die dat netwerk gebruikt. Ik vind dit vormen van interessante heffingen.

Ik blijf erbij dat er heffingen zullen komen op de energiesector. Als we niet opletten, komen ze in dit land op het hoogste niveau, en dat willen we niet.

**De voorzitter** : Minister Van Grembergen heeft het woord.

**Minister Paul Van Grembergen** : Mijnheer de voorzitter, collega's, het antwoord van minister Stevaert biedt een antwoord op de vraag van de heer De Roo over de houding van de Vlaamse regering ten opzichte van de vennootschapsbelasting, en over

## Van Grembergen

haar standpunt inzake het communautaire probleem. De Vlaamse regering zal proberen deze problemen in te schatten en op te lossen.

Er werd ook een vraag gesteld over de omzendbrief die ik eventueel naar de gemeenten zal sturen om hen richtlijnen te geven over de begrotingsplannen voor 2003. Ik beschik echter nog niet over de elementen om daar begeleidend – in de goede betekenis van het woord – informatie over te verstrekken.

De retributie voor het privaat gebruik van het openbaar domein – de zogenaamde wegebelaasting – zal effectief worden ingevoerd. Voor de juridische omkadering moet nog een model worden uitgetekend.

U vraagt eveneens of de regering het Gemeentefonds bijkomende middelen zal toekennen. Op dit ogenblik beschik ik daartoe echter noch over de middelen, noch over de politieke mogelijkheid. Ik zie voorlopig dan ook geen oplossing.

**De heer Johan De Roo :** Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord dat inderdaad aansluit bij het antwoord van minister Stevaert. Ik wil u echter toch vragen hoe de stroomvennootschapsbelasting vanuit Vlaanderen in 2003, 2004 en 2005 naar het federale niveau zal worden gedraineerd, zonder dat daar iets tegenover staat en zonder dat daar aan de andere kant van de taalgrens een bijdrage toe wordt geleverd. Dit heeft natuurlijk ook te maken met onze keuze om de liberalisering zo snel mogelijk door te voeren. Niettemin mag dit onderwerp toch even ter sprake komen, eventueel gekoppeld aan de bespreking van andere dossiers met communautaire gevoeligheden.

**De voorzitter :** Minister Van Grembergen heeft het woord.

**Minister Paul Van Grembergen :** We zullen dit dossier op zijn Nederlands bekijken, in de goede zin van het woord, dus mercantiel. Vanuit het standpunt van de steden en gemeenten zullen we proberen de politieke keuzes te beïnvloeden.

**De voorzitter :** Het incident is gesloten.

## Interpellatie van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over het instellen van een zogenaamde overlasttaks door verschillende steden en gemeenten

**De voorzitter :** Aan de orde is de interpellatie van de heer Bogaert tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, over het instellen van een zogenaamde overlasttaks door verschillende steden en gemeenten.

De heer Bogaert heeft het woord.

**De heer André-Emiel Bogaert :** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, aan de autonomie van de lokale besturen mag onder geen enkel beding worden getornd. Dat is een democratisch principe, maar er zijn natuurlijk ook grenzen.

Dat het veiligheidsprobleem de mensen bezighoudt, is een feit. Dat de politiek hierop moet inspelen, is een logisch gevolg daarvan. Het feit dat de media en de overheid dagelijks focussen op onveiligheidsaspecten, speelt echter tegelijkertijd in de kaart van diegenen die juist die onveiligheid als een politiek item willen uitvergrooten. Op de duur wil men de burgers doen geloven dat ze zich in een onveiligere situatie bevinden dan in werkelijkheid het geval is.

De respectieve overheden moeten op hun bestuursniveau primordiaal aandacht besteden aan de veiligheid van de burgers en hiervoor de nodige middelen uittrekken. De maatschappij is dusdanig geëvolueerd dat veiligheid een echt 'probleem' is geworden, waar de grootste aandacht aan moet worden besteed.

Ik verwijs naar het Mechelse voorbeeld van wat men in de wandelgangen de overlasttaks voor 'rotjochies' is gaan noemen, en dat her en der is gevolgd. Ik vrees echter dat men bezig is het kind met het badwater weg te gieten. Meer nog, blijkbaar zitten alle Vlaamse burgemeesters op de tribune te wachten tot de Mechelse taks een succes wordt om die zelf in te voeren. Ik heb daar moeite mee.

De motivatie van de burgemeester van de stad Lokeren om de taks in te voeren is nogal gevaarlijk, want ze tast het grondwettelijke principe van de scheiding van machten aan. De burgemeester be-

## Bogaert

schouwt de taks immers alleen als een belasting voor mensen die werden opgepakt door de politie, maar waarvan het dossier nadien werd geseponeerd. De Lokerse burgemeester voert de belasting dus niet in uit protest, maar wel : ‘omdat iedereen het fenomeen overlast genoegzaam kent’.

Ook de Antwerpse veiligheidsschepen wil als derde in de rij deze overlasttaks invoeren. Voor hem omvat dit fenomeen echter een bijna onoverzichtelijke lijst van elke mogelijke vorm van menselijk gedrag dat, crimineel of niet, tot een welbepaalde overlast leidt of kan leiden. Hij noemt het : ‘Een soort plaag die mensen echt irriteert, maar waarvoor niet alleen de politie kan optreden.’

Zo’n motivering is toch wel heel ver gezocht. De Antwerpse schepen is wel eerlijk genoeg om zich af te vragen of zo’n taks op het terrein wel te realiseren is, en daar komt alles in feite op neer. Als voorbeeld verwijst hij naar de eerst ingevoerde en achteraf weer afgeschafte taks voor het vervoer van dronken personen die meer kostte dan opbracht. Alvorens het hek van de dam is en iedere stad of gemeente zijn eigen versie van de rotjochiesbelasting invoert en dus gaat meehuilen met de wolven, dringt een nuchtere en wetenschappelijke benadering zich op. Ook op juridisch en wettelijk vlak moet een en ander worden uitgezocht. De ‘legicratie’ moet in de plaats komen van de ‘emocratie’.

Net het grote belang van de veiligheid in onze samenleving vraagt om rechtszekerheid. We moeten streven naar een transparant en éénduidig rechtssysteem, zodat elke burger weet waar hij zich aan kan verwachten bij het plegen van bepaalde daden. Momenteel is dat niet duidelijk. De Vlaamse regering moet zo’n beleid gestalte geven. Met eerbied voor de autonomie van de lokale besturen, is het in eerste instantie de taak van het Vlaams Parlement en van de Vlaamse regering om de veiligheid en rechtszekerheid van de Vlaamse burgers te waarborgen. In de huidige jungle van gemeentelijke veiligheidsreglementen en dito taksen dreigt de burger in een lappendeken van rechtsonzekerheid te belanden. Het is dan ook de taak van de Vlaamse regering om haar standpunt en haar beleid aan het parlement kenbaar te maken.

Vorige week vroeg men mij of belletjetrek of het verplaatsen van vuilniszakken als overlast moet worden beschouwd. U lacht daar misschien mee, maar iedereen kan zomaar bepalen wat wel en wat geen overlast is. Er wordt een taks ingevoerd op

een handeling van een burger die nergens omschreven is. Het Vlaams Gewest moet dringend maatregelen uitwerken.

Hebben de Vlaamse regering en de bevoegde minister kennis van de diverse gemeentelijke initiatieven ter invoering van een zogenaamde overlasttaks ? Wat is het standpunt van de Vlaamse regering en de bevoegde minister over deze vrij summier of verkeerd gemotiveerde lokale belasting ? Heeft het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap hierover al studies verricht, verslagen opgesteld of vragen van de Vlaamse regering beantwoord ? Streven de Vlaamse regering en de bevoegde minister een eenduidige wetgeving na, waarbij de rechtszekerheid en de gelijkheid van alle Vlaamse burgers inzake de zogenaamde overlasttaks kan worden gegarandeerd ? Welke initiatieven hebben de Vlaamse regering en de bevoegde minister in dit licht reeds genomen of is men zinnens te nemen ?

Mijnheer de minster, ik stel deze vraag uitsluitend in het licht van de rechtszekerheid. Ik wil zeker niet aan politiek opbod doen, maar ik vraag eenduidigheid. Als ik als burger iets verkeerd doe in Aalst, Mechelen, Oostende, Dendermonde of Antwerpen, dan wil ik weten wat als overlast wordt beschouwd waarvoor ik een straf krijg opgelegd.

**De voorzitter** : De heer Logist heeft het woord.

**De heer Marcel Logist** : Mijnheer de minister, collega's, het probleem dat de heer Bogaert ter sprake brengt, is ernstig. We moeten er zeker de nodige aandacht aan besteden.

In de eerste plaats wil ik benadrukken dat het garanderen van de veiligheid van de inwoners een prioritaire taak van elk bestuursniveau is. De agressie in onze samenleving neemt toe, en als gevolg daarvan groeien ook de onzekerheid en de angst bij de mensen. Sommigen wakkeren die angstgevoelens nog aan om er politieke munt uit te slaan. Dat is – om het zacht uit te drukken – onwaardig gedrag en een onverantwoordelijke houding. Alle democratische partijen hebben de plicht om daar eensgezind tegen in te gaan. Het verzekeren van veiligheid was trouwens een van de eerste taken die bij het ontstaan van staten werd opgenomen.

We stellen ons ernstige vragen bij het invoeren van een overlasttaks. Overlast zou worden weggewerkt door ze te belasten. Sterker nog, door overlast te belasten geeft men de indruk dat overlast een normaal, aanvaardbaar fenomeen is geworden. Met die houding zijn wij het niet eens.



**Logist**

Er bestaat ook een gevaar voor de rechtszekerheid. Het is immers moeilijk om overlast juist te definiëren, en een vage definitie brengt de rechtszekerheid in gevaar. Ik wil ervoor waarschuwen dat een maatregel zoals de Mechelse gemakkelijk kan worden misbruikt. Het hangt er maar van af wie de beoordeling doet. Willekeur is absoluut niet ver meer af.

Bovendien vinden we dat het om een maatschappelijk probleem gaat dat het niveau van de gemeente overstijgt. Het is de taak van de gemeenten om veiligheid mee te verzekeren, maar het is de taak van de federale en Vlaamse overheid om het kader te scheppen waarbinnen dit moet gebeuren.

We vinden het daarom raadzaam dat de Vlaamse overheid hierover een standpunt inneemt en dat ze het probleem niet laat onttaarden op gemeentelijk vlak. Een efficiënt veiligheidsbeleid is nodig, maar met respect voor de rechtszekerheid, want anders spelen we alleen maar in de kaart van niet-democratische krachten. We sluiten ons daarom graag aan bij de vragen van de heer Bogaert.

**De voorzitter** : Mevrouw De Maght heeft het woord.

**Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit is een zaak van gemeentelijk belang. Het is al gezegd dat overlast moeilijk te definiëren is. In een aantal gemeenten bestaan reeds taksen voor het vervoer van dronken personen. Ik vind het fout om het vervoer aan te rekenen bij overlast. Het kind een andere naam geven, is niet juist. Ik hou van duidelijkheid.

Het gaat duidelijk over een zaak van gemeentelijk belang, want wat in Aalst niet als overlast wordt beschouwd, is dat in Mechelen misschien wel. Alles hangt af van het gevoerde preventiebeleid, maar ook van de repressie. We moeten immers durven zeggen dat repressie nodig is als preventie niet langer helpt. Alles naar de hogere overheid toeschuiven, is helemaal fout. We zeggen immers met zijn allen dat zoveel mogelijk moet worden beslist aan de basis. Het veiligheidsprobleem is een probleem bij uitstek om aan de basis te regelen.

**De voorzitter** : De heer Van der Poorten heeft het woord.

**De heer Mark Van der Poorten** : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, er werden reeds een

aantal argumenten aangereikt die de discussie veruimen. Ik zal er niet op terugkomen, want het is inderdaad heel subjectief om te bepalen wanneer iets als overlast moet worden beschouwd.

Ik verwijs naar een regeringsaankondiging. Tijdens de discussie vorig jaar over het uitvoeren van bepaalde politietaken door administratief personeel, heeft de regering immers de mogelijkheid tot invoering van administratieve boetes aangekondigd. Ik weet dat dit geen direct element is van de vraag, maar het sluit er toch nauw bij aan. Door de aankondiging werden verwachtingen gecreëerd en dat is ook nu het geval, want heel wat mensen die menen dat ze met overlast worden geconfronteerd, verwachten al een en ander van de burgemeester en gemeente. De gemeenten zijn tot op vandaag echter nog niet in staat om op te treden. Ik hoop dat de minister in zijn antwoord ook een stand van zaken op dit vlak kan geven.

**De voorzitter** : Mijnheer de minister, collega's, een aantal sprekers hebben opgemerkt dat het veiligheidsprobleem soms wordt overroepen. Ik verzeker u dat dat niet het geval is in de grote Vlaamse steden. Het kan er niet overroepen worden, want we worden er echt mee geconfronteerd.

Veiligheidsproblemen zijn trouwens iets heel anders dan overlast. Veiligheidsproblemen moeten in de eerste plaats politieel en juridisch worden aangepakt. Dat behoort gedeeltelijk tot de bevoegdheid van de gemeente en gedeeltelijk tot die van de federale overheid. Overlast of vormen van hinder die geen directe criminele connotatie hebben, maar die voor ergernis bij de burger zorgen, moeten wel gemeentelijk worden aangepakt. Dat kan trouwens ook. Voor een keer wil ik de stelling bijtreden van onze 'communist' bij uitstek, mevrouw De Maght, en stellen dat dit een gemeentelijke bevoegdheid bij uitstek is. De gemeente moet dan ook in volle bevoegdheid kunnen optreden. We hebben geen Vlaamse keizer-koster nodig. Ik kijk uit naar het genuanceerde antwoord dat de minister ons zeker zal geven.

Minister Van Grembergen heeft het woord.

**Minister Paul Van Grembergen** : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, onlangs heb ik een korte studie over Jozef II gelezen. Daaruit blijkt hoeveel onrecht men deze vorst heeft aangedaan door precies hem als keizer-koster te bestempelen. Het was een liberale vorst die zijn tijd ver vooruit was. U weet hoe royalistisch mijn gevoelens zijn, maar deze Habsburger verdient wat meer eer dan hem redelijkerwijze wordt toegekend.



## Van Grembergen

Mijnheer Bogaert, u vroeg of de Vlaamse regering op de hoogte is van de belasting. De initiatieven van de steden Mechelen en Lokeren zijn mij via de pers bekend. De betrokken gemeenten hebben terzake geen advies gevraagd, noch werd mij enige officiële kennisgeving overgemaakt. De steden en gemeenten zijn daartoe trouwens niet verplicht. Als Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden ben ik enkel bevoegd om het administratief toezicht uit te oefenen op beslissingen die door de gemeenteoverheden werkelijk zijn genomen. Krachtens de grondwettelijke beginselen zijn de gemeenten gerechtigd om in hun belangensfeer beslissingen te nemen zonder daartoe vooraf toestemming te moeten vragen. De toezichthoudende overheid kan slechts optreden ter vrijwaring van de wet op het algemeen belang, binnen de grenzen bepaald in het decreet van 28 april 1993.

U vroeg ook naar mijn standpunt terzake. Ik heb natuurlijk wel kennis genomen van een tekstontwerp zoals het werd opgemaakt in het Mechelse schepencollege. Het zou gaan over een belasting 'gevestigd op het vervoer met een politievoertuig van personen die overlast veroorzaken'. Overlast is in het ontwerp gedefinieerd als 'elke individuele gedraging die de levenskwaliteit van de inwoners kan beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt.' Daarmee begint natuurlijk het probleem.

Er zijn in dit verband reeds een aantal voorbeelden aangehaald. Ikzelf wens hier het voorbeeld aan toe te voegen van Lovendegem. In die gemeente liep op een bepaald ogenblik een belangrijke juridische procedure voor de burgerlijke rechtbank. Het ging daarbij om een man die zijn buurman voor de rechter had gedaagd wegens hanengekraai. Ook dit voorbeeld toont aan dat 'overlast' en 'individuele gedraging die de levenskwaliteit kan beperken' moeilijk te definiëren begrippen zijn.

De belasting bedraagt 49 euro per rit en per vervoerd persoon. Volgens de pers zou dat tarief in Lokeren 58 euro bedragen. Als rit wordt verstaan 'het traject dat een politievoertuig aflegt vanaf het uitrukken tot op het ogenblik dat de betrokkene op zijn eindbestemming is gebracht'. Die eindbestemming kan bijvoorbeeld het politiecommissariaat of zijn huis zijn.

De belasting die deze beide gemeenten wensen in te voeren, past in hun volledig te begrijpen zorg voor een verhoogde aandacht voor de veiligheid en de beperking van een aantal lichtere vormen van

verstoring van de openbare rust, die in toenemende mate als hinderlijk worden ervaren. In die zin heb ik wel begrip voor deze initiatieven, maar ik vraag me wel af waartoe dit de verantwoordelijke overheden van deze gemeenten zal brengen met betrekking tot het beoordelen en het afwegen van deze elementen.

Toch heb ik, op basis van het onderzoek van de ontwerpverordening van de stad Mechelen, ernstige bezwaren tegen deze belasting. Ik stel overigens vast dat ook academische kringen eveneens reeds bedenkingen hebben geuit over de juridische toelaatbaarheid van de belasting.

In hoofdzaak heb ik twee belangrijke bezwaren : de definiëring van de belastbare materie en, meer fundamenteel, de onverenigbaarheid met de mogelijkheid tot het opleggen van administratieve sancties, zoals geregeld in artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet.

Wat de fiscale definiëring betreft, wil ik u het volgende antwoorden. Deze definiëring van het feit dat aan de basis ligt van de belastingheffing is geenszins duidelijk afgelijnd, wat nochtans essentieel is voor een ernstige vestiging van de belasting. In fiscale aangelegenheden moet het volledig duidelijk zijn welke concrete aangelegenheden vallen onder de belasting en welke niet. De door Mechelen en Lokeren gehanteerde definitie leidt bijgevolg tot betwisting inzake de belastbare materie. In casu is de formulering in de ontwerpverordening zodanig vaag dat het niet zonder meer duidelijk is in welke gevallen de belasting al dan niet verschuldigd zal zijn. Dit kan aanleiding geven tot willekeur in de toepassing van de belasting.

Ik wil er overigens op wijzen dat deze belasting duidelijk geïnspireerd is op de wet van 13 mei 1999 op de administratieve sancties. De belastingverordening neemt bijvoorbeeld grotendeels de definitie van het begrip overlast uit de federale omzendbrief van 2 mei 2001 omtrent deze wet over. In deze omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken inzake de uitvoering van deze wet is uitdrukkelijk aangegeven dat de gemeenteraad op voorhand moet bepalen welke specifieke gedragingen als storend worden ervaren. Deze rechtszekerheid voor de burger lijkt mij inderdaad essentieel in de rechtsstaat, zowel bij de behandeling van strafbare feiten als in fiscale aangelegenheden. Meer ten gronde heeft de belastingverordening in feite ook tot doel gevolgen van politioptreden te verhalen op diegene die verantwoordelijk wordt geacht voor het veroorzaken van de overlast.

## Van Grembergen

De kosten in verband met de veiligheid en de openbare orde, bedoeld in artikel 135, paragraaf 2 van de nieuwe gemeentewet, behoren tot de verplichte uitgaven van de gemeente die traditioneel gedekt moeten worden door de algemeenheid van de ontvangsten. Het doorrekenen van die kosten aan de overtreder heeft het karakter van een boete. De maatregelen van de stad Mechelen en Lokeren zijn trouwens als dusdanig in de pers bekendgemaakt en worden onder meer ook gemotiveerd door het ondoelmatig of niet optreden van het parket en de afwezigheid van sancties die eruit zouden volgen. Het eventueel in gebreke blijven van de gerechtelijke instanties kan echter geen voldoende verantwoording vormen voor de gemeenteraad om fiscale maatregelen te nemen die eigenlijk bedoeld zijn als straf. Hierdoor verliest de betrokkene immers de waarborgen van de wettelijk geregelde rechtsbescherming in geval van vervolging. De burger, die de fiscale aanslag betwist, valt onder de procedure inzake fiscale bezwaarschriften.

Inzake de mogelijkheid tot administratieve sancties, zoals geregeld in artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet, heeft de wetgever voor situaties van overlast zelf de specifieke mogelijkheid gecreëerd om bestraffend op te treden zonder tussenkomst van de rechter. Sinds het invoeren van de wet van 13 mei 1999 laat artikel 119bis van de gemeentewet de gemeenteraad toe om behalve straffen, ook administratieve sancties op te leggen bij de overtredingen van zijn reglementen.

Binnen de perken van dit artikel – de mogelijkheid geldt voor zover de wet of het decreet niet reeds in een sanctie heeft voorzien – kan de gemeenteraad zelf invulling geven van de overtredingen die worden beschouwd als overlast en die als dusdanig worden bestraft met een eveneens nader te bepalen straf of administratieve geldboete. Ik verwijs ter zake ook naar de omzendbrief van de federale minister van Binnenlandse Zaken van 2 mei 2001 waarin voorbeelden zijn opgenomen van de mogelijke handelingen die overlast kunnen veroorzaken. Die lijst is niet limitatief.

**Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht** : Mijnheer de minister, ik wil erop wijzen dat zowel de omzendbrief als het artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet volgens mij hun toepassing moeten vinden in het veiligheidsplan dat in alle zones moet worden opgemaakt. Er zal moeten worden bepaald welke items als prioriteit in het veiligheidsplan worden

opgenomen en er moeten middelen voor worden uitgetrokken.

Voor mezelf zijn deze twee zaken, naast de wensen die in een veiligheidszoneplan moeten worden opgemaakt, elementen ter staving van de prioritaire aanpak. Het zijn middelen om uit te voeren wat men met woorden in het veiligheidsplan neerzet.

**Minister Paul Van Grembergen** : Uit de parlementaire voorbereiding van deze wet blijkt dat dit bestraffend optreden, onder meer door het opleggen van administratieve boetes van maximum 10.000 Belgische frank of 250 euro, speciaal bedoeld werd voor de zogenaamde irritante gevallen van overlast die ook beoogd worden in de ontwerpverordening van het schepencollege van Mechelen. De definitie van overlast die erin gegeven is, komt trouwens ook voor in de omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken van 2 mei 2001 met kenmerk OOP 30, over de uitvoering van de wet van 13 mei 1999.

De procedure voor het opleggen van de administratieve sanctie is geregeld in de paragrafen 2 tot 11 van artikel 119bis, terwijl paragraaf 12 de beroepsmogelijkheid instelt bij de politierechtbank. Indien in de plaats van de in de wet geregelde administratieve sanctie een belasting wordt opgelegd, blijft de veroorzaker van de overlast echter verstoken van de rechtsbescherming die geboden wordt door deze procedure en beroepsmogelijkheid.

Tot slot wijs ik erop dat in de verantwoording van de verordening erop gewezen wordt dat de verrekening van de kosten van het politie-ingrijpen op dezelfde manier gebeurt als de aanrekening van de vervoerkosten in de gemeentebelasting op het vervoer van dronken personen. De vergelijking gaat echter niet helemaal op. Het vervoer van dronken personen, naar huis, naar het politiebureau of naar de amigo, gebeurt niet uitsluitend in het belang van de openbare rust en de veiligheid. Dit vervoer gebeurt vooral ook ten dienste van de dronken persoon zelf die op eigen kracht immers niet veilig thuis zou geraken of die anders een taxi zou moeten nemen. Deze ‘dienstverlening’ verantwoordt wel de heffing van een indirecte belasting en ontleent het boete-aspect aan de vergoedende maatregel. Het vervoer van de overlastveroorzaker daarentegen gebeurt uitsluitend in het algemeen belang.

Gelet op het voorgaande neem ik mij voor om de Vlaamse provinciegouverneurs te verzoeken de uitvoering van dergelijke gemeentebelastingen, indien zij ook effectief in de gemeenteraden zouden

## Van Grembergen

worden aangenomen, te schorsen in het kader van de uitoefening van het algemeen toezicht.

De bedoelde gemeenteraadsbesluiten tot beteugeling van overlast maken deel uit van de politiebevoegdheid van de gemeente. De bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en gemeenschappen heeft de organisatie en het beleid inzake de politie, met inbegrip van artikel 135 paragraaf 2 van de nieuwe gemeentewet, voorbehouden aan de federale overheid. Het behoort dus niet tot de bevoegdheid van het gewest om eventueel een wettelijke definitie van het begrip overlast te geven.

Concluderend begrijp ik zeer goed de bezorgdheid van de burgemeesters om de overlast in te dijken, doch men mag zich niet in de plaats stellen van het parket, maar moet gebruik maken van de voorhanden zijnde instrumenten. Ik zal wel een brief sturen aan de minister van Justitie om hem te wijzen op het belang van het beteugelen van storende factoren die de kwaliteit van de samenleving in het gedrang brengen, om op die manier tot een meer preciese en afgebakende bepaling te komen van het begrip overlast.

**De voorzitter** : De heer Bogaert heeft het woord.

**De heer André-Emiel Bogaert** : Mijnheer de minister, ik dank u voor het zeer onderbouwde antwoord. Aan de veiligheidsproblematiek als zodanig twijfelt hoegenaamd niemand in deze vergadering. Ik geloof ten eerste in de slagzin dat de autonomie van de lokale besturen een heilig principe is, alleszins binnen bepaalde grenzen. Het enige dat ik vraag via deze interpellatie is om na te gaan hoe wij vanuit de Vlaamse dimensie de rechtszekerheid kunnen waarborgen voor de burgers. Enerzijds is er het principe van bepaalde aspecten van overlast die onder de paraplu van veiligheid vallen, anderzijds zijn er de middelen die men daartoe heeft in een rechtsstaat.

Het is onder geen enkel beding toegelaten, cassatierechtspraak inbegrepen, het principe non bis in idem te omzeilen. Dat betekent dat als een zaak van iemand voor een bepaald feit door een bepaalde rechtsinstantie in de scheiding van machten geseponeerd werd, geen van de twee andere machten een middel mag zoeken om alsnog dit principe te omzeilen.

In een democratie mag men ook nooit een indeplaatskoming organiseren, zodat men langs omwe-

gen in de plaats komt van een andere instantie. De minister heeft dan ook zeer terecht gezegd dat er beperkingen zijn op het gewestelijke, het federale en het lokale niveau. Ik begrijp ten volle het betoog van de gewaardeerde burgemeester van Aalst, mevrouw De Maght, want de burgemeesters leven het meest in deze problematiek. Zij komen dagelijks met mensen in contact die overlastproblemen hebben. Daarom vraag ik aan gemeentebestuurders dat ze de kerk in het midden zouden houden. Er is de ratio en de emotio. De emotio ondervindt men dagelijks, soms overdreven, soms niet. De ratio is nodig als men beslissingen neemt in een bestuur, weze het een lokaal bestuur.

Uit de teksten van Lokeren, Antwerpen en Mechelen, en uit wat ik heb vernomen via de media, wat de rechtstreekse aanleiding was tot deze interpellatie, concludeer ik dat als een bepaalde handeling van bepaalde persoon niet juist omschreven is, men dit willekeurig kan hanteren om een fiscale maatregel op te leggen die overkomt als een boete. Het fiscale aspect is immers gekoppeld aan het aspect straf. Men zit met ofwel een verdoken boete of met een verdoken fiscale maatregel, maar steeds met een boete of een fiscale maatregel. Als de overheid een fiscale maatregel oplegt die overkomt als een boete, dan moet de burger weten welke fout hij heeft gemaakt en ook dat als hij die fout maakt, welk gevolg dat zou hebben. Dat is nu niet het geval.

Ik begrijp ten volle dat de communalisten – ik ben er ook één – een lans breken voor meer subsidiariteit. Ik zeg dat ook. We leven niet langer in de Middeleeuwen toen tol werd geheven aan de poorten. We leven in een veel ruimer, zelfs mondiaal, concept. In een rechtstaat moet heel goed worden gedefinieerd waarom een fout in een bepaalde gemeente wel en in een andere gemeente niet als overlast wordt gedefinieerd en strafbaar is. Er moet zeer omzichtig te werk worden gegaan.

Via een interpellatie op het federale niveau heb ik gevraagd hoe de problematiek er wordt bekeken, en via een vraag op het provinciaal niveau heb ik gevraagd hoe met het probleem wordt omgegaan zolang er nog geen zekerheid over bestaat. Voor mijn part mogen allerlei maatregelen worden ingevoerd, op voorwaarde dat ik als parlementair de garantie krijg dat er rechtszekerheid is voor de burgers. Het plafond van 10.000 frank is volledig ondergeschikt aan de rechtszekerheid en via mijn interpellatie heb ik daarin gelijk gekregen. Ik dank de minister dan ook ten eerste voor zijn antwoord.

**De voorzitter** : Mevrouw Guns heeft het woord.

**Mevrouw Dominique Guns** : Mijnheer de voorzitter, ik heb een kleine opmerking aan het adres van de heer Bogaert. Hij stelt dat overlast in Aalst of Dendermonde hetzelfde moet inhouden. Uit het voorbeeld van de minister blijkt het tegendeel, want een rechtbank heeft reeds een duidelijk onderscheid gemaakt tussen een kraaiende haan in ruraal en in stedelijk gebied. Een kraaiende haan kan op het platteland nooit als overlast worden beschouwd, maar in de stad wel. Ook voor andere zaken kan een onderscheid worden gemaakt. Als bijvoorbeeld bij ons in Affligem een bende jongeren rond een auto staat, dan vinden wij dat aange-naam. Ik kan me goed inbeelden dat hetzelfde in Antwerpen of Mechelen niet alleen als minder aangenaam wordt beschouwd, maar bovendien het veiligheidsgevoel van de burgers kan aantasten.

Mijnheer Bogaert, daar moet aan worden gewerkt. U stelt dat de burgemeesters niet langer het onderscheid maken tussen het juridische en het emotionele aspect. Dat klopt niet, want het zijn precies de burgemeesters die wel luisteren naar hun burgers, u niet.

**De voorzitter** : De heer Van der Poorten heeft het woord.

**De heer Mark Van der Poorten** : Mijnheer de voorzitter, toen de heer Bogaert het woord 'communalist' uitsprak, keek hij opvallend in mijn richting. Ik reken me inderdaad tot die groep, maar ik deel zijn mening ook. Met mijn vraag wou ik aantonen dat signalen zoals in Mechelen en Lokeren werden gegeven, volledig verkeerd zijn, omdat ze een verwachtingspatroon creëren bij de burgers. De burgers denken dat het probleem is opgelost, maar in feite is er niets opgelost. In mijn ogen wou men in beide steden niet meer en niet minder dan de media halen.

**De voorzitter** : Collega's, ik hou vast aan mijn uitgangspunt dat criminele feiten op de gepaste manier via de juridische weg moeten worden aangepakt. Overlast moet op zijn waarde worden beoordeeld. Het probleem in de grote steden gaat echt niet over belletjetrek, het verplaatsen van vuilniszakken of het kraaien van hanen. Overlast gaat over daden uit de grijze middenzone tussen de kleine hindernissen en echt crimineel gedrag.

Ik geef u een voorbeeld van hinder waartegen niet politieel kan worden opgetreden : jongerenbendes ontzeggen de toegang tot speeltuinen aan kinderen en jongeren die niet tot de bende of clan behoren of die voor het gebruik van de speeltuin geen geld willen afgeven. Dat soort overlast moet door de gemeente kunnen worden aangepakt. Ik treed mevrouw De Maght op dat punt bij. Natuurlijk moet dat op een manier gebeuren die de rechtszekerheid niet aantast. Daarover zijn we het allemaal eens. We moeten ook voldoende vertrouwen hebben in onze rechtsstaat om ervan uit te gaan dat een gemeente nooit een belasting kan heffen die ingaat tegen de principes van het rechtsbeginsel, want de bevoegde rechtbank zou zo iets al snel aan de kaak stellen. Op dit punt ben ik dus wat optimistischer dan de heer Bogaert. Het is niet wenselijk dat de minister de provinciegouverneurs inzet om de steden op het matje te roepen.

**Minister Paul Van Grembergen** : De essentie van mijn antwoord luidde dat wanneer men een fiscale boete wil koppelen aan overlast, die overlast moet worden omschreven, bepaald en vastgelegd. Het moet over een nominatieve lijst gaan. Het begrip overlast in zijn algemeenheid is onvoldoende om als basis te hanteren. In dat licht zal ik opdracht geven aan de provinciegouverneurs om uit te leggen dat dergelijke algemene omschrijvingen niet stroken met de rechtszekerheid en de rechtsstaat die we kennen.

#### **Met redenen omklede motie**

**De voorzitter** : Door de heer Penris werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.22 uur.*

---